

Septuagesima

Psalmer: 413, Ps63, 409, 208, 412

Texter: Jona 3:10-4:11, Fil 1:3-11, Luk 17:7-10

Nåd vare med er och frid från Gud vår Fader och Herren Jesus Kristus. Amen.

Luk 17:7-10

Om någon av er har en tjänare som plöjer eller vaktar boskap, säger han då till honom, när han kommer hem från marken: Kom genast och ät. Säger han inte i stället: Laga nu till vad jag skall äta och fäst upp dina kläder och passa upp mig medan jag äter och dricker. Sedan får du själv äta och dricka. Inte tackar han tjänaren, för att denne gjorde det han var tillsagd att göra? Så skall också ni säga, när ni har gjort allt som krävs av er: Nu är vi tjänare utan uppgifter. Vi har bara gjort det vi var skyldiga att göra.”

Herre, helga oss i sanningen, ditt ord är sanning. Amen.

I sin lovsång till den Outgrundlige i Romarbrevets 11:e kapitel utbrister Paulus: *Vem har först givit honom något som han måste betala igen?* Svaret är underförstått: ingen. Ingen kan göra något så stort att Gud blir skyldig att betala honom lön för mödan. Ingen kan ge Gud något så att Gud blir tvungen att betala igen. Ingen kan göra något så att Gud blir skyldig honom ett stort tack. Vi har inte förtjänat något av allt det Gud gett oss eller gjort för oss. Vi är skyldiga honom lydnad, tacksägelse och lovsång men han är inte skyldig oss något alls som lön för mödan. På den här punkten skiljer sig kristendomen från alla andra religioner. Alla andra religioner går ut på att man ska göra vad som krävs för att få något från Gud, och ytterst: att leva så att man förtjänar det kommande livet.

I dagens text ska vi särskilt stanna inför vers 9 där Jesus säger: *Inte tackar han tjänaren för att denne gjort det han var tillsagd att göra?* Och svaret som frågan kräver är naturligtvis: nej. I liknelsen är tjänarens herre Gud. Vi liknas vid tjänaren. Även om vi gör allt Gud sagt till oss hamnar inte Gud i tacksamhetskuld till oss. Även om vi gjort allt Gud befallt behöver han inte tacka oss. Det är tjänarens skyldighet att göra som han blir tillsagd. Vi är Guds tjänare. Ingen kan ge eller göra något för Gud som han måste betala igen.

Det är samma ord i grekiskan som översätts antingen ”tack” eller ”nåd”. Därför kan man också skriva om versen så här: *Inte ger han väl nåd åt tjänaren för att denne gjort det han var tillsagd att göra?* Svaret är nej. Nej, Gud är inte nådig mot oss därför att vi gjort allt han befallt i de tio buden.

Vi som tror vill gärna göra allt som Gud befallt i buden. Helgelsen innebär att Gud verkar i oss både en ny vilja och en förnyelse i livet. En ny vilja att pröva vad som är Guds vilja är så oupplösligt förenat med tron att det kallas trons frukt. Goda gärningar följer på tron som goda frukter på ett gott träd. Alla troende gör goda gärningar – såvida tron inte är en död tro eller en självgjord tanke utan en levande tro. Men våra goda gärningar förtjänar inte Guds nåd. Nåden grundar sig inte på något i oss, hos oss eller i våra gärningar. Nåden kan helt enkelt inte förtjänas för då är det inte längre nåd utan lön för mödan. Dessutom, även om vi har en ny vilja så kommer vi till korta när vi jämför våra gärningar med vad Gud kräver i buden. Vi måste alla bekänna: ”Jag har inte hållit Guds lag och jag kan inte hålla Guds lag. Jag är en syndare och jag har inget att berömma mig av inför Gud.” Nåden grundar sig inte på något vi gjort. Nej, ska vi hitta orsaken till att Gud är nådig mot oss och förlåter våra synder så måste vi se på Jesus. Gud är nådig mot oss och förlåter oss för Kristi skull.

Kristus har förtjänat åt oss allt det som mänskligheten förlorade genom syndafallet. Han har förtjänat åt oss det vi inte kan förtjäna med våra gärningar. Han har med sitt rättfärdiga liv uppfyllt lagen i vårt ställe och vunnit en evig rättfärdighet åt oss. Han har med sitt lidande och sin oskyldiga död sonat all vår synd och vunnit nåd och syndernas förlåtelse åt oss.

Den eviga skatt som Kristus förtjänat ger Gud åt oss av nåd. Det innebär att han ger den helt gratis, utan att vi förtjänat det. Gud ger oss denna skatt som vår personliga egendom genom nådens medel. Nådens medel är evangeliet i Ordet, dopet och nattvarden. De är medel som Gud använder sig av för att överrätta åt oss den skatt som Kristus förtjänat så att det blir vår personliga egendom.

Men vi får inte nåd och syndernas förlåtelse för att vi läser Bibeln, hör predikan eller går till nattvarden, eller för att vi låter döpa barnen som om det skulle vara goda verk som förtjänar nåd. Nej, genom nådens medel ger Gud oss sin nåd och nåden är gratis, annars är det inte nåd utan lön. Ska vi tala om förtjänst och lön så vill ingen av oss ha det vi förtjänat utan tar hellre Guds gåva. Syndens lön är döden men Guds gåva är evigt liv i Kristus Jesus, heter det.

Det finns inget hos oss eller i oss, varken före eller efter vår omvändelse som förtjänar nåd eller syndernas förlåtelse. Av naturen är alla människor lika ovilliga, ja, fiender mot Gud. Men evangeliet i Ord och sakrament är en Guds kraft som frälser, som omvänder, som ger en villig av en ovillig. Därför kan en troende människa säga: jag har gjorts till en kristen av Guds fria nåd i Kristus, genom nådens medel, helt utan min förtjänst.

Men sedan vi blivit kristna ger Gud oss sina nådegåvor, han förnyar och helgar oss så att vi bär frukt i goda gärningar. Men vi får inte tro att Gud förlåter synder

på grund av de gåvor vi fått. Han förlåter oss alla våra synder och upptar oss som sina barn bara på grund av nåden i Kristus. Återigen: orsaken till att han förlåter våra synder finns inte i oss utan utanför oss – i Kristus. Den rättfärdighet som gäller inför Gud är inte i oss utan utanför oss. Det är Kristi rättfärdighet som Gud tillräknar oss ovärdiga, helt gratis, utan motprestation eller egen förtjänst, av nåd allena. Denna vers: *”Inte tackar han tjänaren, för att denne gjorde det han var tillsagd att göra?”* utesluter helt våra gärningar från läran om rättfärdiggörelsen.

Någon kanske tänker: om nu gärningarna inte förtjänar nåden kanske de i alla fall hjälper till att bevara oss i nåden. Det är sant att tron tynar bort om någon medvetet och mot sitt samvete lever i synd. Det är också sant att vi ska göra goda gärningar för att vi inte ska falla ur nåden genom att synda. Men det är viktigt att hålla fast vid att vi blir bevarade i tron, inte genom gärningar utan endast genom Guds Ande, som vi bekänner i katekesen i artikeln om den helige Ande: *Den helige Ande har kallat mig genom evangelium, upplyst mig med sina gåvor, helgat och BEVARAT mig i den rätta tron.”* Så är det nåd allena från början till slut. *Av nåd har vi blivit kristna, av nåd blir vi bevarade och av nåd blir vi slutligen saliga.*

Men hur ska vi då se på våra goda gärningar och varför ska vi göra dem? Ja, det säger också vår predikotext. Vi ska säga när vi gjort allt som krävs av oss: *Nu är vi tjänare utan uppgifter. Vi har bara gjort det vi var skyldiga att göra.* Vi är skyldiga att göra goda gärningar för att det är Guds oföränderliga vilja som kräver dem. Men verkligt goda gärningar görs inte av tvång eller ovilligt. Nej, de görs villigt och av ett fritt hjärta av de människor som Guds Son gjort fria. Och de troende gör inte goda gärningar för att förtjäna nåd och syndernas förlåtelse. Nej, de goda gärningarna är vår tack- och lovprisningsgudstjänst. Med våra liv vill vi tack och lova Gud för att vi fått en evig skatt, rättfärdighet och syndernas förlåtelse för Kristi skull. Glatt och villigt vill vi göra vad Gud kräver av oss för att tacka honom för hans oförtjänta nåd.

Idag har vi lärt oss att allt är av nåd från början till slut; att Kristus vunnit frälsning åt oss, att vi fått del av denna skatt genom nådens medel, att vi blir bevarade i tron och slutligen blir saliga – allt är av nåd allena. Vi vill tacka Gud för denna skatt genom att göra som Gud sagt till oss i buden. Amen

Låt oss be,

Käre Herre, tack för att du har kallat oss genom ditt nådiga evangelium, gett oss tron och gjort oss till dina barn och dina tjänare. Du har gett oss en skatt i himlen som övergår allt vi kan tänka. Gör oss tacksamma för din frälsning och villiga att tjäna dig. Redan innan vi gjort något för dig har du gett oss allt av nåd. Amen.